

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

Hvorfor
skal vi have
KRISTENDOMSKUNDSKAB
i skolen?

Tekst af Heidi Friborg Christophersen

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?

Hvorfor skal vi have kristendomskundskab i skolen?

Forfatter: Heidi Friborg Christophersen, lærer, cand. pæd.

Hæfterne: "Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?"

Redaktør: Helge Christiansen, konsulent, cand. pæd.

Grafisk tilrettelæggelse: Lizzi Ege Johansen, Skole og Samfund

© Skole og Samfund, 2007

Skole og Samfund

Kvægtorvgade 1
1710 København V
Tlf. 3326 1721
Fax 3326 1722
E-mail post@skole-samfund.dk
www.skole-samfund.dk

Hæfterne har modtaget økonomisk støtte fra Undervisningsministeriet

ISBN: 978-87-91147-43-2

Forsidefoto: Pia Burmølle Hansen
Bagsidefoto: Pia Burmølle Hansen og Søren Hartvig
Layout og produktion: Elbo Grafisk A/S

Hæftet "Hvorfor skal vi have kristendomskundskab i skolen?" samt de andre hæfter i serien "Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?" kan dels frit downloades fra www.skole-samfund.dk og dels købes hos Skole og Samfund.

Hvorfor skal vi have **KRISTENDOMSKUNDSKAB** i skolen?

Tekst af Heidi Friborg Christophersen

INDHOLD

Forældresamarbejde giver succes i skolen	4
Hvorfor er faget kristendomskundskab så vigtigt i dag?	5
Hvad skal eleverne lære i kristendomskundskab?	6
Livsfilosofi og etik	7
Bibelske fortællinger og det religiøse sprog	7
Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng	8
Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser	9
Hvordan undervises der i faget?	10
Undervisningsforløb	12
Eksempel på undervisningsforløb i 1.-3. klasse	12
Eksempel på undervisningsforløb i 4.-6. klasse	14
Eksempel på undervisningsforløb i 7.-9. klasse	16
Eksempel på undervisningsforløb i ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser	18
Hvordan kan forældrene støtte deres børns læring i faget?	20
Hvordan evaluerer man kristendomskundskab?	21
Materiale- og litteraturliste	22

Forældresamarbejde giver SUCCES i skolen

Hvis du er interesseret i, hvordan skolen både kan være et godt lære- og værested for dit barn, er der information og inspiration at hente i dette og række andre hæfter i samme serie.

Et samarbejde mellem forældre og skole bliver stadig mere nødvendigt. Mange forældre er interesserede i at bakke op om skolens arbejde, men de kan være i tvivl om, hvordan de kan gøre det.

Det er vigtigt for elevernes faglige og personlige udvikling, at forældrene er interesserede i deres børns undervisning og deltager aktivt i et samarbejde. Det viser den daglige erfaring fra skolerne, men det er også dokumenteret med videnskabelige undersøgelser, både her i Danmark og i en række andre lande.

Samarbejdet bygger på en frugtbar dialog mellem skole og forældre, således at begge parter lytter til og respekterer hinandens meninger.

I en serie, der består af otte hæfter, fortæller forskellige forfattere om forældresamarbejde og om skolens fag i dag. Hæfterne kan læses og diskuteres hjemme, til forældremøder, til forældresamtaler, til kontaktforældremøder og inspirere til diskussioner i skolebestyrelserne.

”Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?” Det er den fælles overskrift for alle hæfterne. Samarbejde mellem skole og hjem betyder, at børnene lærer mere, og det kan skabe et trygt miljø og gode, fælles oplevelser for lærere, elever og forældre.

DEN ENESTE RIGTIGE METODE FINDES IKKE
Og endelig vil vi gerne slå fast en gang for alle: Der fin-

des ikke én bestemt, rigtig måde at undervise på. Eksemplerne på undervisningsforløb i disse hæfter kan bruges som inspiration, og de konkretiserer, hvordan målene for undervisningen kan realiseres. Men det betyder ikke, at vi i disse hæfter har vist den eneste rigtige måde at gøre tingene på. Der findes mange løsninger på, hvordan ”Fælles Mål” kan nås, så andre måder og forslag, som lærere og forældre lokalt har udarbejdet, kan være lige så gode som forslagene i disse hæfter.

OVERSIGT OVER HÆFTERNE:

- Nr. 1: Forældre som aktive medspillere i skolen
- Nr. 2: Hvad skal børnene lære
 - i skolen og som hjemmearbejde?
- Nr. 3: Det skal dit barn lære i dansk
- Nr. 4: Derfor har vi matematik i skolen
- Nr. 5: Hvorfor skal mit barn lære engelsk?
- Nr. 6: Naturfag i skolen
- Nr. 7: Glæden ved at skabe og forme
 - om de praktisk-musiske fag i skolen
- Nr. 8: Hvorfor skal vi have kristendomskundskab i skolen?

Syv af de otte hæfter er udgivet i samarbejde mellem Skole og Samfund, Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening og støttes økonomisk af Undervisningsministeriet. Det viser noget om emnets vigtighed, at disse fire parter er fælles om et projekt om forældresamarbejde.

Hæfte nr. 8 er udgivet af Skole og Samfund og støttet økonomisk af Undervisningsministeriet.

Hvorfor er faget KRISTENDOMSKUNDSKAB så vigtigt i dag?

FOTO: SØREN HARTVIG

Børn har altid søgt efter håb og mening; og de beskæftiger sig med livets store spørgsmål, uanset om de er opdraget til det eller ej. *Der er spørgsmål, som igen og igen kræver religiøse svar, men det betyder ikke, at børnene skal påvirkes til at acceptere en bestemt tro.*

Hvor bor Gud? Hvad sker der med os, når vi dør? Når børn stiller disse spørgsmål volder det ofte forældrene stort besvær. Men hvad er årsagen til, at det er så vanskeligt at svare på disse religiøse spørgsmål? Måske skyldes det usikkerhed og blufærdighed.

Børn lever i dag i et multikulturelt samfund, og de møder ofte andre børn, der enten tror på en ikke-kristen gud eller ikke forholder sig til noget religiøst – overhovedet! Desuden bidrager medierne til, at børn ser og hører noget om andre religioner ved at formidle billeder af religiøst liv eller voldelige reaktioner på krænkelser af religiøse værdier. Fx kunne børn se det danske flag bli-

ver brændt under vredesudbrud i muslimske lande under krisen om de 12 karikaturtegninger af Muhammed i efteråret 2005. Derfor kræves der i dag oplysning om, hvordan vi møder mennesker med forskellige religioner og livsopfattelser.

Her kan faget kristendomskundskab nu komme til at spille en endnu større og vigtigere rolle i opbygningen af et skoleliv og et samfund, der bygger på *åndsfrihed, ligeværd og demokrati*. For når debatten om fagets navn og indhold undertiden dukker op i medierne, handler det om langt mere end religionspædagogik. Baderummet, tørklædet og maden er eksempler på områder, der kan skabe konflikter.

Faget er for *alle*, og det skal være et fag, som *alle* føler sig godt tilpas i, uanset om man har en bestemt tro eller kommer fra en særlig kultur eller ej.

Hvad skal eleverne lære i **KRISTENDOMSKUNDSKAB?**

Målsætning og indhold i faget er beskrevet i "Fælles Mål", der fortæller, hvad undervisningen skal lede frem mod, for at børnene opnår nogle fastlagte *kundskaber* og *færdigheder* i faget. Ved udgangen af 9. klasse er der opstillet nogle mål, som skal fungere som pejlemærker for undervisningen i hele forløbet.

Her vil jeg kun bringe det overordnede mål for faget, som også kan læses på Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk:

Formålet med undervisningen i kristendomskundskab er, at eleverne erkender og forstår, at den religiøse dimension har betydning for livsopfattelsen hos det enkelte menneske og for dets forhold til andre.

I kristendomskundskab skal der arbejdes med fagets fire centrale kundskabs- og færdighedsområder:

- 1) *Livsfilosofi og etik*
- 2) *Bibelske fortællinger*
- 3) *Kristendommen i dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng*
- 4) *Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser*

FAKTA

*Stk. 2. Undervisningen tager sit **udgangspunkt** i kristendommen, som denne fremtræder i **historisk** og **nutidig** sammenhæng.*

*Stk. 3. Eleverne skal opnå **kendskab** til bibelske fortællinger og **forståelse** af kristendommens betydning for **værdigrundlaget** i vor kulturkreds. Derudover indgår ikke-kristne religioner og **livsanskuelser** med henblik på, at eleverne får forståelse af **andre livsformer** og holdninger.*

*Stk. 4. Gennem mødet med de forskellige former for **livsspørgsmål** og svar, som findes i kristendommen samt i andre religioner og livsopfattelser, skal undervisningen give eleverne et grundlag for personlig og **ansvarlig stillingtagen** og handling over for medmennesket og naturen.*

Livsfilosofi og ETIK

Faget handler om at undre sig og stille spørgsmål til væsentlige forhold i livet og om at tænke over de svarmuligheder, der opstår undervejs i forløbet. Eleverne skal med dette fag ud for at undersøge, hvad selve livet er. De skal undre sig over liv og død, godt og ondt, lykke og lidelse, retfærdighed og uretfærdighed, tilgivelse og fjendskab. At filosoffere over livet giver børnene oplevelser, som hjælper dem til at forstå sig selv i fællesskabet med andre.

BIBELSKE FORTÆLLINGER og det religiøse sprog

Traditionen med at fortælle bibelhistorie lever stadig, og de fleste lærere i faget vælger som regel et antal gode tekster ud, der er samlet om et tema. Teksterne i Bibelen er skrifter, der stammer fra oldtiden. De er oprindeligt skrevet på fremmedartede sprog, som stammer fra lande og kulturer, der er meget langt væk fra den moderne danske hverdag. Men når det så er sagt, kan det religiøse sprog i de bibelske fortællinger noget, som ingen andre sprog kan. Det kan nemlig sige os noget meget vigtigt, når vi står i svære situationer i livet.

Men fortællinger og genfortællinger af de bibelske fortællinger behøver ikke kun være oplæsning eller mundtlig genfortælling. Fortællingerne kan i allerhøjeste grad også genskabes i spillefilm. Kirken er for mange rykket ind i biografen, da der i stigende grad vises mange gode religiøse film, som behandler kristent liv, tro og ikke mindst Jesus og de bibelske fortællinger.

Derfor er der ikke noget useriøst i, at mange vælger at arbejde med populære spillefilm i kristendomsundervisningen. Film med religiøst indhold kan opfattes som en "lægmandsbibel" på samme måde som kirkens billeder i middelalderen. Filmmediet kan noget med at genfortælle de gamle historier fra Bibelen. Film kan på næsten magisk vis tolke budskaber, fortællinger og myter i en visuel fantasi.

IDE

Som **forældre** kan du **fremme** dit barn interesse for faget ved at spørge **interessert** til, hvad der sker i undervisningen og **fortsætte** nogle af **samtalerne** fra timerne **derhjemme**.

Kristendommen og dens FORSKELLIGE UDTRYK i historisk og nutidig sammenhæng

Kristendommen har traditionelt fyldt meget i skolernes undervisning. Undervisningen har drejet sig om de nytestamentlige fortællinger, om de første kristne, om hvordan kristendommen kom til Danmark og om reformationen.

Desuden kan man igennem historien se, at det har været kirkerne og kristendommen, der har været med til at præge menneskers tanker og levevis. Tænk blot på de mange kalkmalerier i de danske kirker og på den danske salmeskat, der har været med til at udtrykke den aktuelle tids religiøse tanker og følelser.

Mange forældre har sikkert hørt fortællinger om store mænd som Paulus, Poppo, Ansgar, Frans af Assisi, Martin Luther, N. F. S. Grundtvig og Søren Kierkegaard. Mange børn har kedet sig igennem lærerforedrag med en masse besværlig udenadslære og årstal. Heldigvis er der

kommet nye og mere musisk-kreative tilgange til dette fagområde, hvor man igennem brug af symboler og kunstneriske udtryksmåder, gør undervisningen mere levende, nærværende og aktuel for børnene.

Ikke-kristne religioner og ANDRE LIVSOPFATTELSER

Da vi lever i et multikulturelt samfund, er det i dag mere end nogensinde vigtigt, at eleverne lærer om forskellige religioner og respekterer forskelligheder i syn på livet.

De ikke-kristne religioner kom med skolelovsreformen i 1993 ind i faget, da det blev et bredt funderet religions-

fag. Før havde ikke-kristne religioner været et såkaldt timeløst fag, som klasselæreren eller en anden faglærer tog sig af, hvis det lige passede ind i samfundsfag, historie eller geografi. Nu undervises der i udvalgte religiøse grundtanker og deres betydning for politisk, sociale forhold, kunst og litteratur. Der har desuden været tradition for, at man vælger forskellige religioner ud og underviser i deres baggrund og deres former i dag. Dette bliver ofte gjort med udgangspunkt i myter, ritualer og kunstneriske udtryk (for eksempel billedkunst eller skønlitterære fortællinger).

Kulturmødet er nævnt særskilt i trinmål efter 9. klasse, og det må derfor være oplagt, at der undervises i kulturforståelse. Og når vi skal forstå, hvad kultur er, forholder vi os til noget, vi selv er en del af. Kristendommen skylder jødedommen og islam en meget stor del af sin egen identitet. Samtalen om og spørgsmål om religion kvalificerer børnene til en større forståelse af andre kulturer, ikke mindst de kulturer, som de tosprogede børn kan fortælle om. De kan fortælle om, hvad de oplever hjemme ved forskellige højtider. Det er nemlig en oplagt mulighed at gøre brug af alle børnenes erfaringer. Dette kan nemlig skabe en større inddragelse af etniske minoriteter i den danske skole.

FOTO: PIA BURMØLLE HANSEN

Hvordan UNDERVISES der i faget?

OPLEVELSE

Man kan tage udgangspunkt i en fælles oplevelse, der foregår på flere planer samtidigt, således at børnene både oplever noget gennem sanserne, følelserne, tanker og ånden. Dette kan gøres ved hjælp af myter og fortællinger, meddigtning, samtale, sang, tegninger og billeder, ture uden for skolen og skabende arbejde.

SAMTALE

Kristendomskundskabsfaget er et meget sprogligt fag, og det er derfor meget beslægtet med dansk.

Derfor spiller samtalen også en væsentlig rolle for faget, fordi man i samtalen kan udveksle holdninger, oplevelser, meninger, tanker og følelser.

SKABENDE ARBEJDE

De billedkunstmæssige aktiviteter er meget andet end underholdning i faget. For ved selv at skabe et visuelt produkt bruger eleven sin forestillingsevne, fantasi og viden.

SKRIVE OG TEGNE

Elever kan ved at skrive eller tegne noget få mulighed for at anvende deres kundskaber i en friere form, og de trænes herved til den afsluttende skriftlige afgangsprøve.

SANG OG DRAMA

Sange og dramastykker hjælper eleverne til at få et indblik i vers, rim og specielle ord. Dramaopgaverne kan være bygget op på en fortælling, som eleverne har fået læst op eller fået fortalt. Det drejer sig her om at kunne omsætte en fortælling til et lille stykke, som skal kunne fungere. At dramatisere giver eleverne mulighed for kropslig og sanselig indlevelse, hvilket gerne skulle være en god aktivitet som modvægt til de mere boglige og intellektuelle aktiviteter, der er så mange af i skolen. Dra-

IDE

DU KAN SOM FORÆLDRE STØTTE DIT BARN I FAGET:

- **Diskuter** de emner og tekster, der arbejder med i faget
- Læs bøger med **etisk** og **religiøst** indhold sammen
- Se **film** og **teater** sammen
- Tag barnet med på **kunstudstillinger** og museer

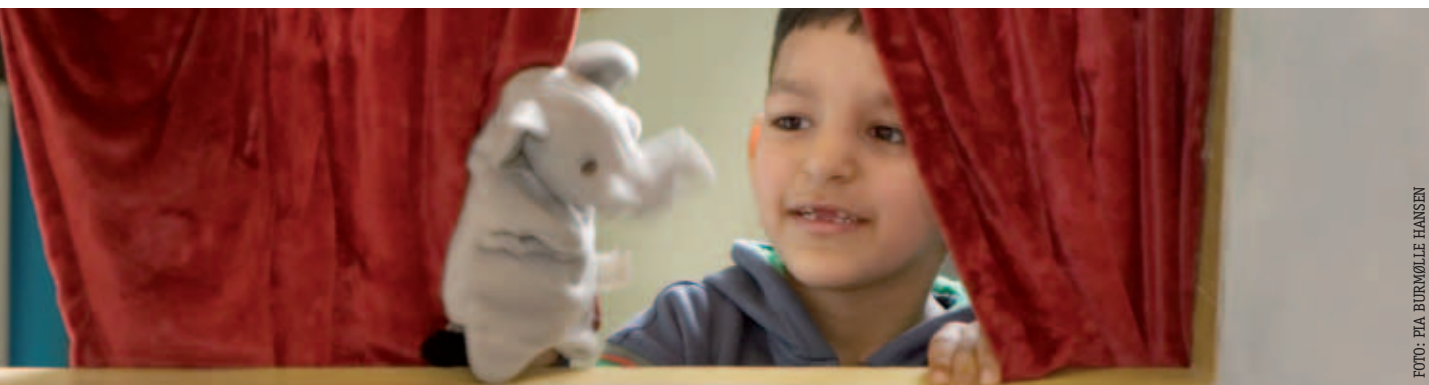

FOTO: PIA BURMØLLE HANSEN

mativering giver indlevelse og erfaring med de tekster, der arbejdes med. Og drama er en leg, der sikrer den nødvendige afstand til tingene.

FILOSOFERE

Med filosofiske opgaver får eleverne mulighed for at træne deres evne til at undre sig over store og små livsspørgsmål

BEARBEJDE (FORHOLDE SIG OG REFLEKTERE)

Eleverne får mulighed for at bearbejde det faglige stof, hvor de med sammenligninger kan drage deres egne konklusioner.

IT

Den nye informationsteknologi giver en lang række nye muligheder for at udvikle og forny undervisningen. IT skal inddrages i kristendomsundervisningen, hvor det er naturligt, og kan fremme arbejdet med fagets forskellige områder.

Undervisnings- FORLØB

FAKTA

I faghæftet inddeles de **9 obligatoriske** skoleår i 3 trin med hver deres **delmål**, så eleverne kan leve op til **slutmålene** og til den afsluttende prøve efter 9. klasse. Der er en naturlig udvikling i, hvad eleverne skal kunne efter hvert af de **3 trinmål**, der inddeles på følgende måde: **begyndertrin, mellemtrin og ældste trin**. Der er undervisning i faget i **alle skoleårene** med undtagelse af det år, hvor eleverne går til **konfirmationsforberedelse**, og det varierer geografisk, om det er på 7. eller 8. klasses trin.

Eksempel på UNDERVISNINGSFORLØB i 1.-3. klasse

Se hvad børnene skal kunne på begyndertrinnet, 1.-3. klasse på www.faellesmaal.uvm.dk

JONAS OG HVALEN

Jeg har valgt et forløb om den gammeltestamentlige fortælling om Jonas og hvalen. Den er valgt, fordi den har rødder i både islam, jødedom og kristendom. Og desuden er der mange af os, der kender denne fantastiske fortælling i den populære omskrivning i eventyret Pinocchio. For den eventyrlige fortælling om Jonas handler om en mand, der ikke vil gøre, som Gud vil have det, og derfor går det ham så grueligt galt, at han bliver slugt af en hval, og mens han er nede i bugen af denne hval, kommer han i tanke om, at det nok er bedst, at han følger den slagte vej, som er bestemt for ham.

ARBEJDSMØNSTRE

Eleverne præsenteres for fortællingen for først og fremmest at fange deres opmærksomhed. Dernæst skal eleverne undersøge, udforske og stille spørgsmål, og læreren skal invitere eleverne ind i det religiøse univers. Når det er sket, skal eleverne sætte emnet ind i en sammenhæng, hvor de bruger deres erfaringer. Afslutningsvis stilles og besvares der spørgsmål.

FORLØBET DELES OP I 3 DELE

Hver gang fortællingen fortælles, tændes der stearinlys, som slukkes, når fortællingen er forbi. Efter hvert af de 3 oplæsnings- eller fortællestunder, stilles der opklarende spørgsmål til eleverne, som

for eksempel: Hvorfor ville Jonas flygte fra Gud? Kan man flygte fra Gud? Hvad tror du, Gud følte, da Jonas flygtede? Har du nogensinde gjort noget, du var bange for? Hvorfor ville Jonas forsøge at slippe væk med en båd? Hvorfor tror du, fisken slugte Jonas? Har du hørt ordet *frelse* før? Hvad tror du, det betyder? At Gud gjorde Jonas tryk? Hvad gør dig tryk? Hvad tror du, Jonas vil sige til folk i Ninive? Hvad ville du sige, hvis du var Jonas? Hvem taler Jonas til? Hvem hjælper dig, når du har problemer? Hvorfor skulle fisken kaste op? Hvordan tror du, Jonas havde det, da han kom til Ninive? Hvorfor fortryder folkene de onde ting, de har gjort? Hvad fortryder du?

HISTORIEN OM JONAS DRAMATISERES

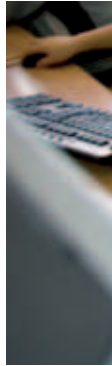
I en stor vandbalje sættes båd, mennesker og fisk ud, og børnene laver storm og lydculisser. Eleverne opfordres til selv at finde ud af, hvad der kræves for at kunne lave historien i vand. Eleverne genfortæller historien på deres egen måde, og dramatiserer. Eleverne laver figurer i karton af Jonas og fisken, som kan sættes op på en blomsterpind eller lignende. I sidste del af dramatiseringen kan bruges en bakke med sand, træer og lignende. Læreren laver sammen med børnene nogle 'fortrydelseskort', hvor der skrives ned, hvad man fortryder, og hvem man gerne vil give fortrydelseskortet til.

Sidst fortælles der om den jødiske helligdag Yom Kippur, der er den jødiske forsoningsdag, der afsluttes med bodedage efter nytår, hvor den troende jøde får mulighed for at opnå tilgivelse for synder og fejl begået i det forgangne år. Der tales om fortrydelseskortene, som blev lavet forrige gang. Tal med børnene om, de nogensinde har ønsket at lave noget om, som de har gjort. Masser af mennesker lytter til historien om Jonas og lærer om Gud. Hvad har du selv lært?

EVALUERING OG AFRUNDING

Der laves en afsluttende udstilling, som forældrene inviteres til at se sammen med den dramatisering, som eleverne sammen har øvet sig på. I historien om Jonas har nøgleordene været: frelse, profet og anger. Eleverne har skullet svare på en masse spørgsmål om, hvorvidt mennesker kan høre Gud, og de har forestillet sig, hvordan det er at flygte og skjule sig. Undervejs har eleverne indlevet sig i mennesker, der flygter, føler sig forvirret og ikke ved, hvad de skal gøre med Gud, og de har lagt mærke til, hvem det er, der frelser. Og de har forhåbentligt lært, at der altid er *håb*, og at alle bør have en ny chance.

Som yderligere perspektivering kan man så læse det italienske eventyr Pinocchio eller se Disneys tegnefilm over samme eventyr fra 1940. Det kan jo være, at eleverne viser, at de har forstået Jonasfortællingen ved at genkende genretrækkene i tegnefilmen!

Eksempel på UNDERVISNINGSFORLØB i 4.-6. KLASSE

Se hvad børnene skal kunne på mellemtrinnet, 4.-6. klasse, på www.faellesmaal.uvm.dk

KALKMALERIER OG HELGENLEGENDER

Formålet med undervisningsforløbet er kendskab til de kulturskatte, danske kirker med deres kalkmalerier gemmer, og forståelse for middelaldermenneskets livssyn.

ARBEJDSMØNSTRE

Eleverne skal opleve, hvordan kristendomskundskab kan indgå i et samarbejde med dansk, historie og billedkunst. Det er nemt at se på kalkmalerier ved at gå ind på hjemmesiden: www.kalkmalerier.dk. Eleverne kan få detaljerede oplysninger om de danske kalkmalerier. Axel Bolvig har igennem sin omfattende forfattervirksomhed fortalt os om middelalderens billeder, der fortæller os spændende historier om tro, tankeverden og hverdagsliv.

Man kan:

- lade eleverne tegne eller fotografere en bestemt kirke, som man har valgt at arbejde med, hvor man ser på byggestil og andet omkring kirkekunst og arkitektur, indretning og udsmykning.
- diskutere, hvor kalkmalerierne er placeret i kirken, og hvorfor de sidder, hvor de gør.
- lave billedanalyse af de enkelte billeder og se på, hvilke bibelske tekster, som billederne knytter sig til.
- finde helgenbilleder og legender, og eventuelt lave et storyline-projekt, som en pædagogisk metode, der hjælper børnene med at integrere det faglige stof med deres begrebsverden. Dette gøres på mange måder, men en af de populære måder er, at man lader eleverne udvælge sig en person fra en historisk periode, som eleven selv udvikler med egenskaber, og siden undersøger eleven noget om, hvad for eksempel helte er, og hvad helte kan. Og om Jesus for eksempel var en "rigtig" helt eller i virkeligheden var en "anti-helt". Hvordan adskiller datidens idoler sig fra nutidens?
- undersøge udvalgte billeder, der viser, hvordan Jomfru Maria er blevet malet, og finde ud af, hvilken rolle hun spillede i middelalderen.
- finde ud af, hvordan man opfattede Helvede i middelalderen.
- finde symboler i kirken og finde ud af, hvad de betyder (lam, glorie, due, okse, løve, vinget menneske, ørn, skib).

- finde ud af, hvilke 'hverdagsbilleder', der fortæller noget om middelalderens levevis.
- lave et kalkmaleriværksted, hvor eleverne kan male på gipsplader eller på kraftigt karton. Det valgte motiv kan tegnes op på kartonstykker ved hjælp af en overheadprojektor, eller tegnes på fri hånd med blyant. Fladerne males med pensel og dækfarve.

EVALUERING OG AFRUNDING

For at sikre sig, at det faglige udbytte i kristendoms-kundskabsfaget opnås, kan man afslutte med nogle lærer- og elevoplæg om den historiske baggrund for kalkmalerierne og om de legender og de bibelfortællinger, som billederne repræsenterer. Man kan undersøge, om der er bestemte motiver, som har været mere populære end andre og om, hvordan det hænger sammen med, hvad vi i dag anser for at være de bedste fortællinger fra Bibelen.

Middelaldermenneskets livssyn kan sammenfattes ud fra den billedudstilling, der er lavet, og man kan holde en foredragsaften, hvor forældrene ser og hører om, hvad eleverne har lært. Man kan også inddrage den lokale kirkes præst og/eller den lokale Folkekirkelige Skoletjeneste, som ofte kan give nye ideer, som man ellers ikke ville have tænkt på.

Eksempel på UNDERVISNINGSFORLØB i 7.-9. KLASSE

Se hvad de unge skal kunne på ældste trin, 7.-9./10. klasse på www.faellesmaal.uvm.dk.

H. A. BRORSONS KENDTE SALME: OP, AL DEN TING, SOM GUD HAR GJORT

Formålet med undervisningen er, at eleverne skal lære om, hvad en salme er som genre. Eleverne skal synge sammen, fordi en tekst tager sig helt anderledes ud, når den synges – end når den blot læses og fortolkes. Det at synge giver en umiddelbar og følelsesladet betydning af ordene, der rører hjertet, mens det at læse en tekst mere taler til hovedet og fornuften. De unge skal have kendskab til Hans Adolf Brorson (1694-1764), der er den danske pietismes digter. H. A. Brorson står som en af de store danske salmedigtere.

Naturen var for Brorson et sammenhængende, formålstjenligt og harmonisk hele. I naturen kunne man erkende Guds skabelsesorden, og ved at læse naturens tegn i f.eks. døgnets og årets gang kunne man forstå det ellers uforståelige: opstandelsen og det evige liv.

Salmen: *“Op, al den ting som Gud har gjort”* nævnes for øvrigt direkte på side 51 i Fælles Mål, hvor den skal eksemplificere den religiøse grundfølelse af taknemlighed, som salmen rummer.

FORLØBET STRÆKKER SIG OVER FLERE LEKTIONER

Der er delt op i en introduktion for at fange eleverne, og de skal helt uden forudsætninger lytte til sangerinden Anne Dorte Michelsens moderne fortolkning af Brorsons salme. De unge skal finde ud af, hvad salmen umiddelbart siger dem. Derefter skal de selv have teksten udleveret og synge den sammen i klassen, høre lidt om hvad en salme er, og hvem H. A. Brorson var, og om hvad pietismen var for en historisk periode.

DE UNGE SKAL LAVE ET STORT FÆLLES BILLEDE AF SALMEN

For at skabe deres egen intuitive tolkning af tekstens indhold. Eleverne deles op i grupper, der hver har ansvaret for et eller to vers, således at alle 10 vers bliver fordelt. De unge skal så selv finde ud af, om de vil klippe, rive, male eller modellere 'deres' vers, mens de finder ud af, hvad verset handler om. Til sidst sættes det hele sammen til en farverig collage over salmen i klassens eget billedsprog. En anden oplagt mulighed kan være, at de unge laver en musikvideo med tolkning af salmen.

FOTO: PIA BURMØLLE HANSEN

AFSLUTNING OG EVALUERING

Man kan sætte de unge til at sammenligne salmesproget i "Op, al den ting som Gud har gjort" med en naturvidenskabelig tekst for at se, hvordan naturen beskrives i de to tekster. Kan de ud fra teksterne skelne og genkende det religiøse sprog og det naturvidenskabelige sprog? Det er altid oplagt at dele ting op i ligheder og forskelle, da det er noget, som er konkret, og som mange børn kan forholde sig til.

Eksempel på UNDERVISNINGSFORLØB i ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

UNDERVISNING PÅ MELLEMTTRINNET

Formålet med undervisningen er, at børnene får et lille indblik i integrations- og kulturmødeproblematikken i Danmark. De skal lære at skelne mellem ligheder og forskelle mellem den muslimske og den typisk danske måde at leve på. Børnene får på denne måde mulighed for selv at tale sammen med andre om, hvilke værdier, levregler, tro og ritualer de selv kender og forholder sig til.

Spillefilmen *"Kald mig bare Aksel"* fra 2002 er valgt, fordi det er en populær måde at introducere en samtale om det kulturelle møde mellem islam, muslimsk opdragelse og væremåde, og dansk og kristen opdragelse.

ARBEJDSMØNSTRE

Da det er vigtigt, at alle får mulighed for at inddrage egne erfaringer, skal børnene sammen se en børnefilm, der fortæller om den 10-årige Aksel, der beslutter sig for at blive muslim, fordi han synes, det er sejt.

Børnene får mulighed for at tænke over spørgsmålet: Hvad nu hvis, man beslutter sig for at være muslim i Danmark? Aksel ved ikke ret meget om, hvad det vil sige at være muslim.

Efter filmen kan man stille børnene følgende spørgsmål:

- Hvad lærer Aksel undervejs om muslimer? Ved I mere om muslimer end Aksel?
- Lav en liste over de 10 vigtigste ting for en muslim. I kan eventuelt søge viden på internettet eller på skolebiblioteket.

For at blive muslim lærer Aksel, at han skal lære at sige den islamiske trosbekendelse højt. Hvordan lyder den danske folkekirkes trosbekendelse? Hvilke forskelle og ligheder er der mellem bekendelserne?

Desuden lærer Aksel, at det er vigtigt, at en god muslim husker at bede 5 gange om dagen. Hvad er en bøn? Hvordan beder man som muslim?

Muslimer spiser ikke svinekød, for en gris er et urent dyr ifølge muslimernes hellige bog Koranen, så Aksel/Achmed får et chok, da han finder ud af, at der er svinekød i de ellers dejlige frikadeller. Frikadeller regnes for en rigtig dansk ret. Hvorfor er en gris et urent dyr? I kan søge hjælp på internettet eller på biblioteket.

FOTO: PIA BURMØLLE HANSEN

I filmen diskuterer Aksel, Annika og Fatima om de skal hjælpe den herreløse hund, som de møder. Det får dem til at diskutere om hunde er urene dyr for en muslim, og om muslimer må røre ved hunde. Det får dem til at snakke om, hvorvidt man er forpligtiget til at hjælpe andre (hunden) i nød, og endelig hvordan man løser det dilemma at redde en hund, når ens mor (Annikas mor) er allergisk over for hunde?

Aksel lærer, at en god muslim har pligt til at vise omsorg for verden, og at hjælpe andre. Men hvad siger lovgivningen i Danmark om at hjælpe andre? Og kan man begrunde det at hjælpe andre religiøst? Hvem har pligt til at hjælpe? Alle religioner forholder sig til, hvor-

dan mennesker bør opføre sig over for hinanden. Derfor skal børnene også lære at forstå formålet med at hjælpe hinanden.

EVALUERING OG AFRUNDING

Til afslutning skal eleverne sammenligne deres lister med ligheder og forskelle mellem det at være muslim og det at være kristen. I kan også invitere en imam og en præst på besøg i klassen, hvor de kan fortælle om deres syn på tro. Eller I kan besøge dem.

Hvordan kan FORÆLDRENE STØTTE deres børns læring i faget?

Når vi som forældre taler med vores børn om religiøse emner, er det vigtigt, at det er børnene selv, der er drivkraften i samtalen. Det er ikke let for en voksen at besvare børnenes religiøse spørgsmål. Vi kommer for eksempel til at svare på spørgsmål om fødsel og død, verdensrummets uendelighed og naturens skønhed. Uanset hvad vi som forældre svarer, giver vi os til kende i de svar, vi giver, fordi vi her fortæller, hvor meningen med livet findes for os. Forholdet til døden har betydning for, hvordan vi lever. Ikke-religiøse svar på spørgsmålet om døden er sikkert mulige, men om de virkelig hjælper barnet videre, må forblive et åbent spørgsmål. Religionernes svar kan være en vigtig hjælp til at besvare børns spørgsmål.

En af de bedste måder, vi som forældre kan lære vore børn, hvad kultur betyder, er ved at lytte til fortællinger – ikke blot til vores eget barns, men også til de *kulturelle fortællinger*, vi har så mange af. Vi behøver ikke at være bange for indoktrinering, da den kun opstår, når der er tale om en ufri og gammeldags undervisning og opdragelse.

SOM DIT BARNS NÆRMESTE ER DET VIGTIGT, AT DU:

- lytter opmærksomt til, hvordan dit barn fortæller om sig selv og andre, som det er sammen med. Er det sær-

lige emner, som dit barn vælger at fortælle om? Og er der andre emner, som det aldrig fortæller dig noget om?

- taler med dit barn om, hvad de har lavet i kristendomskundskabsundervisningen. Sådan lærer børnene at tale om, hvad de har oplevet.
- læser nogle bibelske genfortællinger for dit barn f.eks. John Rydahls små bøger fra Det danske Bibelselskab eller Johannes Møllehaves Børnebibelen.
- læser om myter, sagn og eventyr – og fortællinger fra andre religioner og livsopfattelser. Det kan for eksempel være Khadijah Bjerring: Araberdrengen Muhammed og Profeten Muhammed.
- lader barnet se, at du selv kan lide de fortællinger, som du vælger ud.
- synger salmer for dit barn – årstidssalmer, morgen- og aftensalmer.
- bruger tid på at finde oplysninger på internettet sammen med dit barn.

Hvordan EVALUERER man KRISTENDOMSKUNDSKAB?

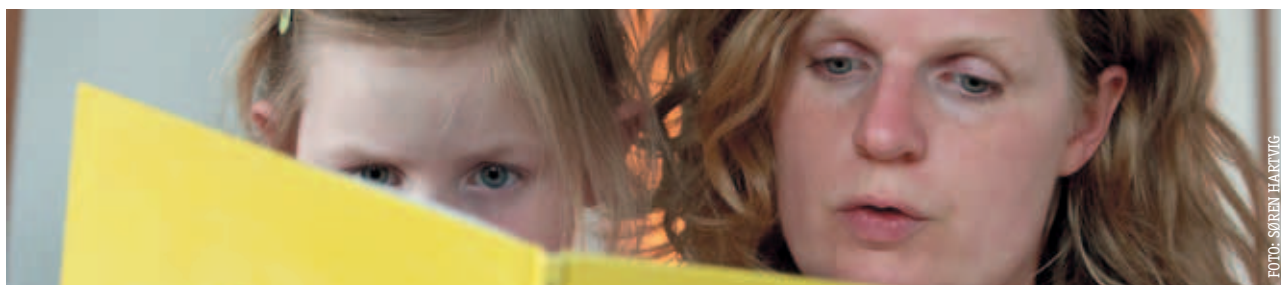

FOTO: SØREN HARTVIG

Vi skal naturligvis evaluere det faglige udbytte og ikke kun, hvad eleverne synes om faget. Der skal ses på *viden, forståelse og færdigheder i at vurdere udsagn, evne til formidling og tage stilling til tingene.*

Det er normalt ikke hensigtsmæssigt med hjemmeopgaver i faget i de små klasser, men det kan undertiden være ret så fornuftigt og nødvendigt med hjemmelæsning og skriveopgaver i de ældre klasser, da pensummængden er stor, og afgangsprøven er skriftlig og bygger på en mængde viden, der skal kunne vurderes, diskuteres og reflekteres. Dette kan man ikke blive i stand til, hvis man ikke også har øvet sig i de ovennævnte discipliner derhjemme.

Med de obligatoriske elevplaner, kan man som forældre lettere følge med i, hvordan det står til med barnets per-

sonlige, sociale og faglige udvikling. Det er et dialogredskab, der hjælper forældre til at være i øjenhøjde med lærerne, der stadig har ansvaret for, at I forældre får skriftlig information, som man kan diskutere ud fra. Her har børnene allerede fra de små klasser været vant til at diskutere mål og resultater med lærerne, blandt andet ved i en mappe at have samlet mål, produkter og evalueringer fra deres læring, som kan vises frem til forældrene. Denne form giver eleverne en høj grad af bevidsthed om deres egen læreproces.

Vi må som forældre og skole være sammen om, at barnet skal have lyst til at lære ikke bare for skolen, men for livet - i alle livets mange leveår. Der er ikke nogen nem eller enkel løsning på dette, men ved samarbejde og positiv dialog viser vi børnene, at læring er værd at investere i.

MATERIALE- OG LITTERATURLISTE

LÆS HØJT FOR DIT BARN:

H. C. Andersens eventyr og fortællinger. Der er mange med religiøst eller etisk indhold, men læs for eksempel: Historien om en Moder, Den lille pige med Svovlstikkerne, Grantræet, Snedronningen, Klokkeren

Inger Brinkmann og Birgitte Brinkmann Thomassen (med illustrationer af Sussi Bech): *Læs højt om Julen*. Alinea 2004. *Læs højt om Påsken*. Alinea 2006 og *Læs højt om Pinsen*. Alinea 2006

Khadijah Bjerring: *Araberdrengen Muhammed*. Islamisk Studiebogsamling 1991, og *Profeten Muhammed*. Islamisk Studiebogsamling 1992

Cecil Bødker: *Marias barn – drengen, Marias barn – manden*, Gyldendal 1984 og 1985

Johannes Møllehave: *Børnebibelen*. Det danske Bibelselskab 1996.

Johannes Møllehave: *Sokrates fra Athen*. Sesam 1993

Persiske (iranske) eventyr fra samlingen: *1001 og en nats eventyr*. Rammefortællingen er en fortælling om Scherasade, en ung kvinde, der nat efter nat spinder kongen ind i eventyrets verden. Serien findes i et mang-

foldigt udvalg. Blandt de berømteste eventyr er *Aladdin og den vidunderlige lampe* samt *Ali Baba og de fyrretyve røvere*.

Ingrid Schrøder-Hansen: *Bibelens historier - Det gamle testamente* og *Bibelens historier - Det nye testamente*. Gyldendal 1999

John Rydahls 10 små læse-let-bøger med bibelske fortællinger. Udgivet af Det danske Bibelselskab, 2004-2006

SYNG SALMER MED DIT BARN:

Dejlig er Haven, cd med tekster af Johannes Møllehave fra Børnebibelen. CMC, 1997

Min første Salmebog. Ved Inge Marstal. Det Kgl. Vajsenhus' Forlag, 2004 (bog + cd)

Helle Krogh Madsen og John Rydahl: *Tegn og syng en salme*. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck 2002 (bog + cd)

Niels Christian Kobbegaard (red.): *Skolesalmebog/Juniorkonfirmandsalmebog*. Folkeskolens Musiklærerforening, 2002 (bog + dobbeltcd)

SE FILM MED DIT BARN:

Adams æbler. Anders Thomas Jensen. 2005

Drengen, der ville gøre det umulige. Instrueret af Jannick Hastrup. 2003

Jerusalem. Bille August. SVT, 1997

Jesus og Josefine. Julekalender. Instrueret af Carsten Myllerup. TV2 2003

Kald mig bare Aksel. Instrueret af Pia Bovin. Zentropa, 2002

Lysets Hjerte. Af Jacob Grønlykke. Nordisk Film, 1997

Nonnebørn. Instrueret af Cæcilia Holbek Trier. Metronome, 1998

Sofies Verden. SF Film, 1999

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

ISBN: 978-87-91147-43-2

